

GIÁ BẢN	
HỘNG PHÁP	NGOẠI QUỐC
Mỗi năm 1500	500
Mỗi tháng 1,50	50
Mỗi tháng .1,50	50
Nhà báo phải trả tiền trước. Thứ 10 hàng tháng trả cho M. THIỀN BÌNH PHƯƠN, ai đóng quảng cáo về việc hàng hóa thương nghiệp trước.	

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE

聲

Chủ nhật năm thứ tư

Hồ Chí Minh - Thủ Đức - Kinh

Trần Bình Phẩm

nhiều quan

Đường Đồng-Ba, Số

Quốc lộ số 10

Quốc lộ 10, Tỉnh-Dân-Đông

DEPOT LEGAL
INDOCHINE
No 13/93

THIỆN VÀ ÁC

phân biệt nhau thế nào ?

Tánh người thiện hay là ác ? Câu ấy thường nay các nhà học-giá đã thường bao dồn; kẻ thi nói tánh thiện, kẻ thi nói tánh ác, người lại nói tánh thiện ác lòn lào; cái nhau dà lâu đời mà đến ngày nay còn chưa rõ cái thuyết nào là đúng. Ký-giả không phải nhà nghiên cứu về nhân tánh học, không muốn đem cái vắn - đề ông Không-tử không buồn nói ấy mà bao nhảm nói thừa, nên xin dẹp chữ «tánh» lại một bên mà chỉ bàn hai chữ «thiện» và «ác». Vì tiếng thiện và ác thì sau ba tré con cũng hiểu được, không phải như chữ tánh kia một cục tron vin, không biết giống gì ở trong mà suy trắc cho mệt.

Nói thiện và ác thì ai cũng rõ là hai cái tương đối nhau như bê trại với bê mợt, sắc đèn với sắc trai, g. hướng nam với hướng bắc, nghĩa là hai đường trai nhau mà có cái tánh chắt khac nhau không lẫn lộn được. Vậy muốn phân biệt hai đều ấy khác nhau, trước phải xét may câu hỏi :

1. — Vì sao mà có cái tên thiện và ác ?

2. — Thiện và ác, căn cứ vào cái gì mà chỉ định ?

3. — Giới hạn thiện và ác chia rẽ nhau thế nào ?

Câu hỏi thứ nhứt thi ta có thể đoán hẳn rằng: tên thiện và ác sinh ra là bởi sự giao tế trong loài người. Vì như thấy người ta đối lạnh mà giúp đỡ gọi là nhẫn, thấy người ta bị hiếp dấp trai-lê-má ra công chay chưa nò kia gọi là nghĩa; nhân nghĩa tức là thiện. Lại như thấy của người ta mà dứt sáp di, hoặc dùng mưu nẩy chước nò, mà chiếm lấy bì gọi là gian là dạo; thấy người hén yêu thiệt thà, minh ý quyền cậy thế mà xô đẩy để ném người ta thi gọi là hung bạo. Gian dạo, hung bạo tức là ác. Ấy, nếu mỗi người ở tách riêng ra đơn độc một mình, không giao thiệp với kẻ khác, thi mấy chuyện ấy không sao mà có, cái tiếng thiện ác cũng không bối đâu mà sinh ra.

Thiện ác là bởi sự giao tế của loài người mà sinh ra thi câu hỏi thứ hai, là có thể trả lời rằng: làm điều gì mà thuộc về việc giúp người cứu người ấy là thiện; làm điều gì mà hại người làm khổ cho người ấy là ác. Chánh-trí, học-thuật, phong-tục, pháp-luật, trám công ngán

VĂN-VĂN

Thực-Nghiệp

Phép nuôi - thỏ

Thứ-y: NGUYỄN-TRỌNG-TRÙ
(Trích trong sách «Phép nuôi thỏ»
sắp xuất bản)

Chuồng thỏ

(Tiếp theo)

b) Chuồng thỏ cái giống

Thỏ cái và thỏ con cũng ở một chuồng. Bởi thỏ, chuồng thỏ cái phải cho rộng 70 phân và dài 80 phân. Nếu dùng lưới sắt nên dùng thử nhỏ mắt, mỗi mặt rộng độ một phân tay, để chuột khỏi vào cắn chết thỏ con. Còn khi nào dùng chấn song thì mỗi chấn song cởi để cách nhau một phân tay. Bởi chuồng thỏ cái cũng phải làm chấn thưa. Nếu ghép bằng thép gờ thì mỗi thép chỉ dè cách độ ba ly tay. Nhưng dè thép đó cách nhau rộng quá, sợ ban đêm thỏ con thỏ chán ra ngoài thi chuột cắn gãy chấn nò.

a) Chuồng thỏ con

Khi nào cởi nuôi độ 20, 30 con thỏ con thi nên nhốt 10 con vào một chuồng. Chuồng này phải cho rộng 1 thước lát và dài 1m60. Nên dùng thử lưới sắt mặt rộng 2, 3 phân. Nếu dùng chấn song thi mỗi chấn song cũng dè cách nhau 3 phân tay.

Nếu nuôi nhiều, nên nhốt thỏ con vào những chuồng rái cá. (Còn lại mục thỏ con thời bù).

c) Chuồng thỏ nuôi cho béo

Nên dùng chuồng từng ngăn nhau chuồng từng ngăn dè nuôi gá cho béo. Muốn dẫn liệu, nên lấy vào ngăn mọi cái chuồng thỏ ra làm hai, rồi nhốt mỗi con thỏ mỗi bên. Hoặc cho hai con vào một chuồng cũng được; nếu vậy thi chuồng phải cho rộng 40 phân và dài 60 phân.

Nên làm thử cửa dày dè quét dọn cho tiện

Khi nào nuôi nhiều thỏ, phải kiêm cách cho người nhà quét dọn được vào. Muốn vậy, nên dùng thử cửa dày. Cách làm cửa đó như sau này:

Nên làm 10 cái chuồng thỏ liền nhau, cứ hai cái chuồng thi làm một cánh cửa. Nutzung cánh cửa đó một nửa dè & rách trong, còn một nửa ở rách ngoài. Cách dày chuồng 10 phân, đóng một tấm ván con, & dưới tấm ván ấy, có một miếng sắt dè dặt ở trên mặt chuồng cũng đóng một tấm ván con. Sau hòn & miếng ván trên đòn bia miếng gá nhô mỗi miếng cách nhau 3 phân tay; & dưới cũng vậy. Thế là thành ra hai cái rách dè cho cửa vào mà dày.

Ở dưới cánh cửa đóng mấy cái đinh lồi đầu dè dày cửa sô cho dè. Móng lòi và móng cù của hai chuồng gần nhau phải dè cạnh lòi và móng cù của hai chuồng đó. Như vậy chỉ mở một cánh cửa mà cho được thỏ ở hai chuồng ăn, thực là mau và tiện.

Còn tự dày chuồng lên tới mặt dưới chỗ cánh cửa thi dè mỗi tấm ván móng, có thể lấy ra được. Khi nào quét dọn, bỏ tấm ván đó ra, quét rong và phân ra đó. Quét xong, lại dè tấm ván vào như cũ. Làm vậy phân không dính vào hai cánh rách, nên cửa dè dày đi dày lại.

Khi nào nuôi nhiều thỏ, nên dùng mấy thứ chuồng vua kẽ ở trên; chuồng đó tiện, rẻ và làm lấy rất dè. Sau đây là mấy thứ chuồng khác, tuy không tiện bằng mấy thứ kia, song cũng có khi dùng đến.

Chuồng mang di mang lại được mà cửa mở ở phía trên

Kiểm một cái hòm gá rộng 80 phân

MỘT CHUYỆN DẶT-SỰ ÔNG THÁI-NGỌC

Ai có đọc câu sử Trun-hoa, cũng biết Thái-Tùng-Ba (Thái-Ngọc) là một aph hùng đứng lên khuynh phuc vị đại Hồng-Hiển Đề-chế của Viễn-Thái-Khai. Ông ta chét sớm, songlich sủ vẻ vang, hiện người Tàu ai cũng sùng bái ghi nhớ, không cần thuật lại, nay xin thuật một chuyện thoát ly Bắc-kinh rất có thú vị như sau đây :

Viên-thái-Khai là một tay gian hùng dáo dè gom ghé, thủ đoạn nhung trong con mắt của ngài có Thái Ngạc, biết Thái là người thám trầm giông cảm, kim tiền trước lộc gi gi, cũng không làm cho xiêu lòng được; và lại Thái là một tay chém động trọng yểu trong cuộc cách mạng, về đường Lưỡng-Việt và Văn-quốc, dè dảng mòn bả rái đồng, nêu lùi đứng kêu một tiếng thì có trả ngại cho dè chế khổng lồ. Bởi vậy nên toàn làm dè chế phải trú Thái trước đã. Đầu tiên Viên mời Thái về Bắc-kinh dùng làm quan (nghi-chánh và quan-chánh) dè ký my Thái, và sai bọn tam phúc dò thám, như cách giam lồng không ra khỏi kinh đô một bước. Hồi Trù An thành lập, nêu Viên đã 10, Tuai lầy bèn là Tướng quân đứng ra ký tên lán thành, mà ngầm ngầm cũng thấy là lâm khai Sứ và bạn là Đại Kham thiết pháp dè đánh dò.

Mưu kế định xong, Thái từ hướng ngày say rượu và ra vào nhà dì, mê mội con dì Phụng tiên. Cả tháng không thèm về nhà. Vợ nhà tức giận kiện với Pháp Viện dời ly dị: Pháp viện lấy lý Thái là quan binh theo luật binh, bắc đơn dè không cầm. Người vợ lại kiện tới Lực-quán bộ, Lực quán bộ không bồi dán. Người vợ không biết kiện án, bèn kêu thẳng tới phủ Tổng Thống (phải biếu dò là mưu của Thái). Viên cho kêu vợ Tuai vào yết kiến, hỏi rõ dàn duỗi, bèn cho một vạn bạc bả vả nhà, (còn vợ vả khau cả dò dặc bả dắt kính và ibury hãi). Từ đó Viên có lòng mừng, ngũi thầm rằng Thái đã cuim vào bê xác lăng bêm, không dâng sự nhà công, việc dò thám có hơi sura hơn trước. Một ngày nọ Thái dâng vào trên đòn bia miếng gá nhô mỗi miếng cách nhau 3 phân tay; & dưới cũng vậy. Thế là thành ra hai cái rách dè cho cửa vào mà dày.

Tổng quản lại sớm qua, còn một giờ nữa dè lồng-thống mới đến. Thái chán chờ một hồi rồi nói rằng: Thái được, ta sang yết ông Bi-thu-trưởng dâ. Nói thế rồi lên ra cửa phủ, thay trang phục, mang gươm giáp, lẳng lơ lết ga xe lửa dài 1m50, và cao 60 phân ở bốn góc đóng bả cái chân cao độ 40 phân, rồi phết một mặt bả dè đóng chấn song hoặc lưới sắt. Đó là mặt trước của mặt trên làm một cái nắp dài 1m50, rộng 60 phân; cái nắp đó có thể lấy ra được. Dưới đây phải dọc 15 lô to bằng đầu ngón tay để nước tiểu có đường chảy ra ngoài.

Ở trong lối ván ngăn ra làm ba ngăn. Thế là được ba cái chuồng thỏ. (Còn nữa) G. H.

Nước thời có
tánh chay xuông
chỗ thấp; người
thì có tánh làm
lành.

DEPOT LEGAL
INDOCHINE

No 13/93

不 华 周 春 父 命
未 知 学 期 是 英 雄
Ai tuong Chau-lang ma chet som,
Ba hay Ly tinh van anh hung.

Ký-xi-thuật cuyện này mà thấy rõ một điều: Thuở nay những bậc anh hùng làm được công việc khác thường, là có trí thám trầm, có gan quát quyết, mà lại có cái thủ đoạn ra thân vào quí không ai lường trước được. Nur chuyện ông Thái-Ngạc kè trên, lập kế dã man, dụng tam củng khé, nếu không có khí phách bá kỵ (T. K. Ng. là không gie khéo phép trói buộc) đánh chịu cái tiếng ham mê túu sác, thi dè dâu thoát nồng tay giang hàng kia được! Rồi cút lén về Văn-nam đứng kêu một tiếng, mà cả nước vang ứng làm cho tần tùng dè chế Hồng-biéa mười p.ân hoàn thành mà bị dè trong một lát.

Có lẽ ông Thái-Ngạc là khéo dùng muôn dời t. ái là không phu cái khát tâm ngày ấy. Tuy vậy, người đời có cái chí khí và tâm sự như ông Thái-Ngạc mà mang cái tiếng không tốt (T. K. Ng. là ham mê túu sác) t. l còn có chỗ lutton. Đến như bạn thanh niên không có chí khí tâm sự gì gì mà ham mê túu sác, thi xin đừng mượn gương ông Thái-Ngạc mà lót miệng.

Hải-Âu

Chuyện đời

Bà-phurorc triệu-phú

Mới rồi trong nă-tuần tháng Jain day tại thành San Francisco có một bà phurorc ở nhà tư-le Bon Pasteur de Saint-Louis tên là Philomena được lãnh một phần giá-tài rất lớn. Bà xưa nay vẫn một lòng sốt sắng, hâm sâm với quyền kinh và cây sáp-phúc không hề mờ mảng đến cái phu qui phu văn. Về lại khai xuân già bẩn cài áo nhà Phurorc thi ai cũng đều có khán giữ lòng trinh tuyệt và c.aju sự nghèo hèn (vapez de chaste et de la pauvreté) nên những người ở vùng ấy đều trường là bà này sẽ dem món giá-tài kia bao vào nhà phurorc làm của chung.

Ngòi đầu cũng vì cái món tiền kia mà cái chí-hưng của bà phurorc này phải thay đổi. Bà bèn bảo người trang-sư của bà tuyên bố rằng nay bà không muốn trả lại nhà tu sửa, và bà muốn ở nhà tự-du tuồng cái món giá-tài bà được lãnh đó, để làm một bà triệu phú cho thiên với đời.

Bà Philomena hiện nay ba mươi chín tuổi. Nói đến chuyện hồn-nhân thi cái tuổi ấy mà thêm một cái giá-tài hàng mấy triệu mỹ-kim thi có lo gì không ilm được ông chồng em vui lòng sở nguyện.

Nghe chuyện bà này thi cũng không nên trách gì mấy ông thầy-tu hén ta sao đã tu mà cái lòng lục vẫn còn vương vấn. Hèn chí họ nói « hoàng kim hồn » là phái. G. H.

S. E. T. E. G. A.

SOCIETE D'ENTREPRISES DE TRANSPORTS & GARAGES D'ANNAM

Hội S. E. T. E. G. A. là hội trách-nhiệm kinh-doanh, vốn được thay đổi, hội sở tại Quinon, và số các ngài biết rằng hội định kêu thêm vốn 20.000\$00 nữa, cho được 40.000\$00.

Hội S. E. T. E. G. A. trước đã thành lập theo thức Hội chay-xe-trach tấp-cô thương, đã khởi-sự ngày 17 Avril 1927, và mới đây (xem báo Tiếng-Dân số 278) đã đổi lại theo thức hội già giờ, để cho các ngài có-dòng, chỉ chịu trách-nhiệm nội-cô-phản của mình chung, và nếu muộn ra hội, thì có thể ra được.

Năm đầu hội S. E. T. E. G. A. đã mua hai hảng sửa xe (garages) lớn ở Quinon và Nha-Trang. Lòng châm chí về nghề-ghiệp và sự tinh-xảo của họ-thay-xe đã làm cho hội được đóng hảng thành-tin.

Hội thêm vốn là đã được đổi tên lưu-dòng mà tờ-chứa việc buôn bán xe ca-my-ong (camions) và xe hơi (voitures automobiles) mà các nhà Tây-lan lòng kỵ-thác cho hội.

Mỗi phần hông là 100\$00. Những phần hông ấy sẽ biến - nhện trong tờ kêu thêm vốn của hội.

Các giấy phần hông phải định giá theo mà gởi đến cho Hội-Sở ở Qui-nhon, hoặc gởi cho Trung-Pháp Ngân-hàng (Banque Franco-Chinoise) hay Đông-Dương Ngân-hàng (Banque de l'Indochine) để gửi vào số của hội, lại phải để cho đủ tên, họ, chổ sinh-dé, ngài-ghiệp, chỗ ở.

Số tiền kêu thêm đó, khi nào đó, thi khóa số. Nhưng chậm lâm là 30 septembre 1930 Quá hạn ấy, những phần hông không nhận, sẽ trả lại cho chủ kí, phi tần trả lại về phần hông cũ.

Có cần việc gì, xin bới Monsieur le Directeur gérant de la S. E. T. E. G. A. à Quinon.

Mỗi cảm tưởng đối với vụ

DÔNG-DƯƠNG HỌC-SINH LIÊN-HIỆP-HỘI Ở PARIS BỊ GIẢI-TÂN

TÓA KIỂM-DUYỆT BỘ TRON MỘT BÀI

Đa cảm

CÙNG BẠN ĐỌC BÁO

Trong số mấy ngàn độc-giả yêu-qui của bạn báo, nhiều ngài rất chau-lai, tra-tiền dâng mà lại dùng hận, thật là tiếc cho việc so-sách, bắn-báo-bết súc-cảm-on. Nhưng cũng có nhiều ngài gởi thư về mua báo mà không gởi bao-theo, hoặc mua-nám mà gởi lô dâng 1, 2, 3 đồng trước, bắn-báo-cứng-thì-tinh, y lời trong thư các ngài mà gởi báo dâng, may dâng số bao-trú-trú-trú, hoặc dâng-quá-bao, rồi, mèo-đèng chưa thấy các ngài gởi số bao còn ihiếu-vé, như hể biết là bất tiện cho đường kinh-kế của bản-báo. Vày xin các ngài hãy nhớ lời hứa trong thư trước mà gởi về cho, (các ngài mua báo thứ ba từ 10 Août 1929 đến 10 Août 1930 đồng-vậy) đừng để nhà báo phải gởi cáo-gián doan thi bắn-báo-lây-làm-ba-ta.

B. B.

LỜI CẢM TẠ

Phu-quản và thân-phu chúng tôi là:

M. HUỲNH-VĂN-DÔNG

Hồng-lô tự-khanh
Chevalier du dragon d'Annam, Chevalier de l'ordre mérite da Cambodge Secrétaire principal hors classe des Résidences en Annam à Quinon, trưởng tho 62 tuổi, ta-thâ tại Hué ngày 30 Juin 1930 và đã số tang ngày 2 Juillet 1930, tại nghĩa-lawn Nam Kỳ ở Hué.

Chúng tôi xin cảm ơn các Ông và các Bà có lòng tốt dâng phung-điều và dâng.

Trong khi bồi rủi, có đèn gi-so-suất, xin các ngài miến-thú.

Vợ : Mme HUỲNH-VĂN-DÔNG

Nữ Hà-Thi-Tý

HUỲNH-VĂN-HẢO

HUỲNH-VĂN-THÁI

HUỲNH-VĂN-CẨM

HUỲNH-VĂN-LĨNH

HUỲNH-THI-THỊN

Đồng cảm ta

MANDATS CỦA AI ??

Bản báo có tiếp được 1 cái mandat : seri A 001.009 số 158 ở Đông-Hội ngày 10-4-30 mà không có tên người gởi, vậy ngài nào có mandat ấy xin trả lời cho biết, cảm ơn.

Tiếng-Dân

SÁCH BÀN-QUẢN XUẤT-BẢN

Phép nuôi lâm	giá 0\$12
Phép nuôi lợn	0\$17
Chuyển vui I	0\$00
Chuyển vui II, III mỗi cuồn	0\$10
Đóng tay vĩ nhân II	0\$25
Vân văn I	0\$08
Vân văn II, III mỗi cuồn	0\$12
Án bạc giấy giả I, II mỗi cuồn	0\$15
Gia đình giáo dục I, II mỗi cuồn	0\$20
Giấy và dao	0\$10
Ái mua, xin chiếu giá gởi tiền và nhờ gởi thêm 0\$13 trước. Nếu mua hai quyển trả-lênh-thêm mỗi quyển 0\$03 nữa	Tiếng-Dân

Tại sao tú-chi thường hay mồi-mệt và tê-buốt?
Ấy m acidic phải bệnh tê, phong-thấp-rồi!

Vậy mau dùng :

MAO - KÉ TƯU

Là thứ rượu chay-xe-trach-le và phong-thấp, bắt-luôn-nam, phu, lão, ấu, m acidic phải bệnh này thường hay chân-tay-bé-hái, các đầu-ống-xuong thường thấy-bé-rúc, hoặc dâng-chua được nữa-dâng-dâng dâng-thay-dâng-gói-một-bình-như-muôn-ngã-vây, dàn-bé-mót-ở-cứ-khi-thứ-rượu-này-vừa-uống-vừa-xoa-dé-lí-lâu-thì-sẽ-không-bao-giờ-m acidic phải-bệnh-tê, vì công-dung-của-nó-rất-mau-chóng, cho-nên-thường-thường-không-dâng-m acidic hán, vậy-bây-giờ-dâng-có-rồi, xin-mau-mau-dâng-bán-Duyet-phong-má-bói, kéo-chém-chán-lại-bết. Chai-lon 1\$80 Chai-trung 0\$80 Chai-con 0\$20

Những thứ rượu thuôc-của-Bản-Duyet-phong có giấy-dều-dâng-của-Chinh-phu cho-luu-hanh-trong-khaph-xu-Viet-Nam.

DAI - QUANG DU' O'C - PHÒNG

47 Hàng Đường Hanoi, giấy nolis 805

Haiphong : Dai-ly 51 Phố khách

Huế : Dai-ly Đồng-Hiên và Vạn-Ích

VIỆC THÈ-GIỚI

Á-DÔNG

TRUNG HOA

Nam-Bắc phán tranh

Thượng-hải 3 Juillet (Arip). — Tướng Chang-Yin-Wu cởi sự đoàn-thứ-hai và thử-thứ-thứ-khối-thể-danh Bao-quân trên

mặt-trận Giao-châu-Tâ-nam và trên-dọc

đường-xa-linx-Tâ-nam-dân-Phổ-khâm

Tất cả các Kiều-dân-Nhật-bản dâng-bé-các

mìn-hàng-ô-má-kéo-về-Thanh-Dao

Các-bờ-dâng-sông-Hoàng-hồ-dâng-bé-các

lợi-phá-lô,

Đại-đế Pháp dâng

Thượng-hải 4 Juillet. (Arip). — Ông Wilden-dai-đế Pháp & Trung-hoa-mot-tu

Nam-kinh-làm-dâng-sông-mai-may

Truong và Tuong

Thượng-hải 4 Juillet. (Arip). — Luu-

Quang (Lieu Kwang) là người Tuong-giới.

Thach-sai-lên-các-linh-miền-Bắc, hòn-

qua-dâng-về-Nam-kinh, có-dem-về-một-bức

thu-của-Truong-hoc-Luong. Cố-lê-Truong

nhận-nhập-bé-có-về-chinh-phu-Nam-kinh

chẳng!

NHẬT

Hải-quân của Nhật-bản

Đông-kinh-ter Juillet (Arip). — Quan

hộ-trưởng-bé-thay-quân-người-Nhật

đâng-chuẩn-về-bé-chuong-trinh-phóng

đò-đò-quan-tông-bé-tham-mun-mot-là

thay-su-Taniguchi-làm-ra.

Ngoài-những-phong-pháp-dâng

bé-giá-không-đò-đò-quan-tông-bé-tham-mun

đò-đò-quan-tông-bé-tham-mun

